

Gyôr-Moson-Sopron megyei szikes talajok

A szikes talajtípusok kialakulásának elsődleges okait a klimatikus viszonyokban kereshetjük. Ezek közül a legfontosabb a kevés csapadék, ami miatt a klímázási folyamatokkal szemben a felfelé irányuló vízmozgásnak lesz meghatározó szerepe a talajfejlődésben. Ha ehhez viszonylag sôgazdag talajvíz is párosul, akkor a legfontosabb tényezôk már adóttak a szikesek kialakulásához.

A kialakulását elôsegítô tényezôk elsôsorban az Alföldön jellemzôek, de a Dunántúlon is találunk szikeseket, igaz, jóval kisebb kiterjedéssel. A jelentôsebb szikes területek a következô megyékben vannak (1. ábra)

A Dunántúlon a legnagyobb szikes területek Fejér és Gyôr-Moson-Sopron megyékben találhatók. Fejér megyében a Sârrét a legnagyobb kiterjedésû szikes, míg Gyôr-Moson-Sopron megyében a Fertô mentiek.

Gyôr-Moson-Sopron megyében három jelentôsebb szikes terület található, a már említett Fertô menti, az ivâni és a gyôri. Ezen területek elhelyezkedését mutatja be a 2. ábrán látható térkép.

Kisebb szikes területek elôfordulnak

még Tormás pusztánál, a Répce alsó folyása mentén, Vitnyéd határában.

A Gyôr környéki szikesek a várostól délre fekvô medencében helyezkednek el, amelyet a Marcal-Râba öntésterületek, Gyôrszabadhegy-Sas-hegy és a Pannonhalmi dombság határol. A medence átlagos tengerszint feletti magassága 115–120 m.

Az itt elôforduló szikes talajok kialakulásában a legfontosabb szerepet a hidrológiai viszonyok játszották. A terület magasan fekvô részein a talajvíz hatásaival 1 m felett csak idôszakosan, rövid ideig kell számolni. Ebbôl következôleg sófelhalmozódás nem jöhetett létre. A közepes sótartalmú (1700 mg/liter) és $\text{Na}^+(\text{Mg}^{2+})\text{HCO}_3(\text{SO}_4^{2-})$ jellegû talajvíz csak a mélyebb szintekben okozott gyenge szikesedést.

A szikesekre jellemzô térszintek szerinti differenciálódás a medencében a következôképpen jelenik meg:

– A legmélyebb részekben vízenyôs, huzamosabb ideig vízzel borított területeken a lápos réti talajok alakultak ki.

– Efelett, 20–30 cm magasabb fekvésben alakultak ki a szolonscsák tala-

jok, amelyek növényzettel gyéren borítottak. Jellemzôes sôkivirágzásokkal, különösen a homokosabb részekben.

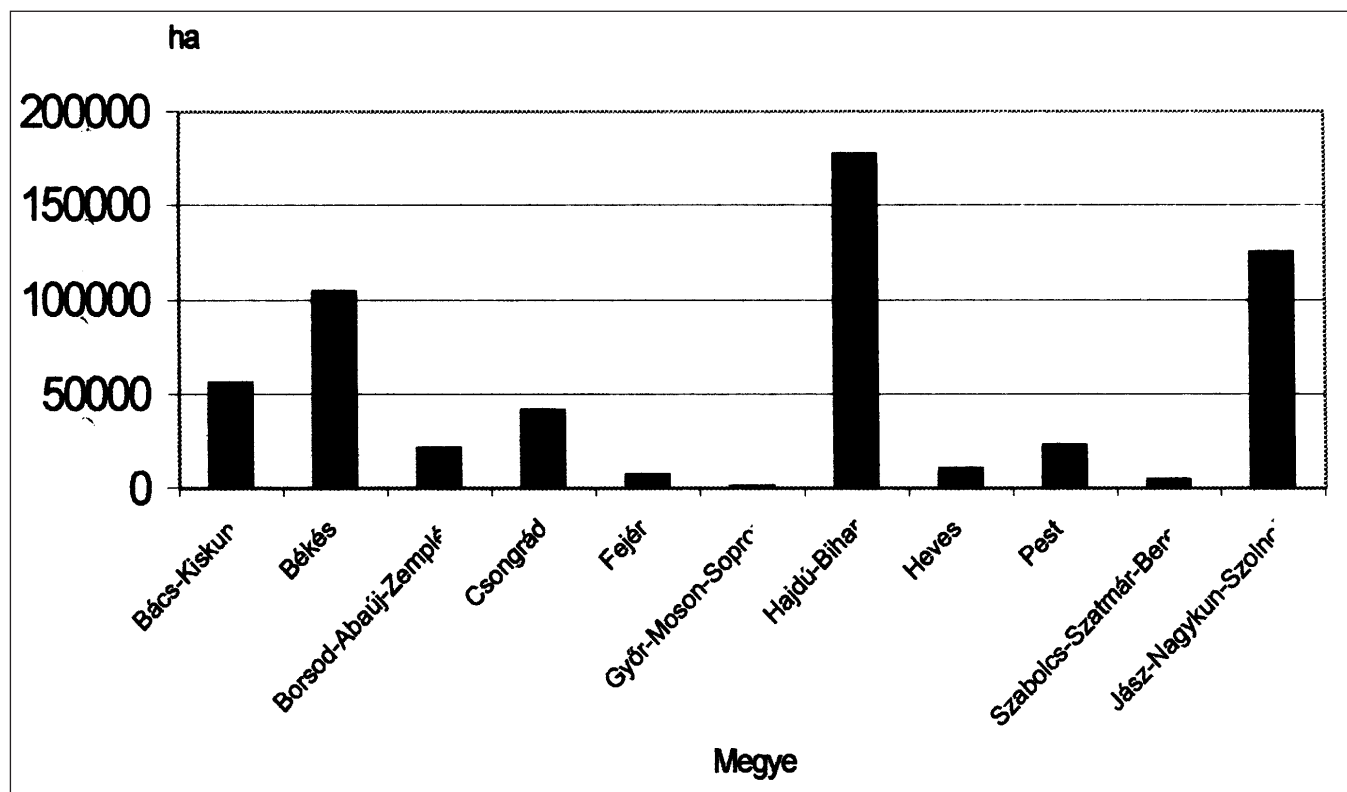
– Egy újabb lépcsôvel (20–30 cm-rel) feljebb jelennek meg a szolonyecek, rájuk már nem jellemzô a sôkivirágzás.

– Még egy lépcsôvel (20–30 cm-rel) feljebb vannak a réti talajok, jellemzôes növényzetükkel.

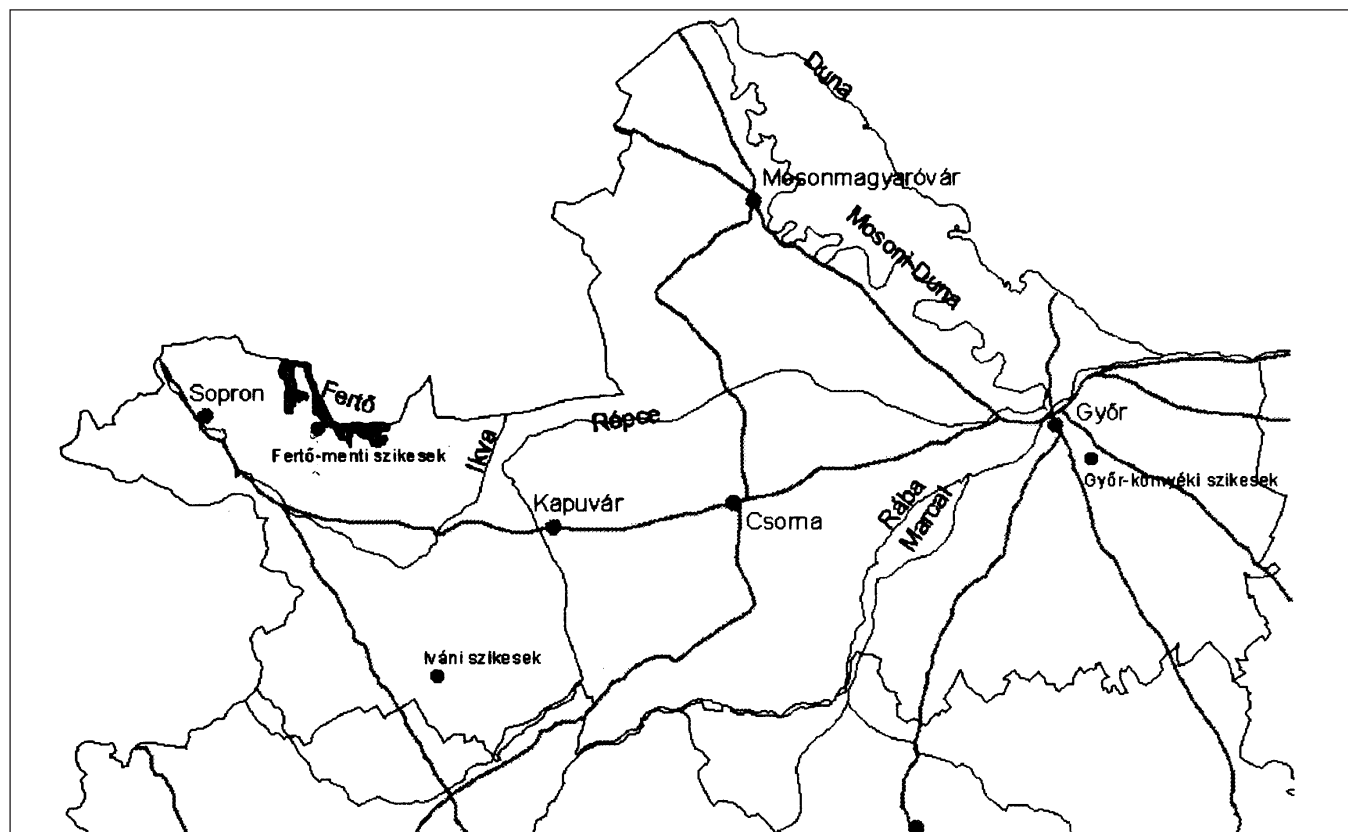
Iván a Râbân túli kavicsstakaró táj északi részén, a Kisalföld medencéjének délnyugati határán fekszik. Az Ivân környéki szikes talajok kiterjedése kb. 40–50 ha, de ez nem egy tömbben jelentkezik, hanem elszórva más talajtípusok között. Legjelentôsebb nagyságú szikes területek Csér határában, Visztamajornál, illetve az ivâni disznólegelônél vannak, de a medence egész területén elôfordulnak kisebb-nagyobb foltokban. Ezeket a foltokat legkönnyebben a szántókon lehet felfedezni, hisz a fakó szikes foltokat könnyû észrevenni.

Az ivâni szolonyecek sótartalma aránylag nem nagy, de Na-ion telítettsége magas, amely kedvezôitlen fizikai és vízgázdálkodási tulajdonságokat okoz.

Az ivâni szikes talajokon a jellegze-

1. ábra. Magyarország szikes talajainak kiterjedése megyénként

2. ábra. Győr-Ménfőcsanak, Győr-Ménfőcsanak, Győr-Ménfőcsanak megyei szikes talajok elhelyezkedése

tes sziki növényfajok megtalálhatók, de a társulások nehezen azonosíthatók, ennek a magyarázatát a mozaikosságban kereshetjük. A területen a következő sziki növénytársulások találhatók (Keszey, 1999):

- ürmös szikespuszta (*Artemisia santonica* – *Festucetum pseudovinae* Soó in Máthé, 1933 corr. Borhidi, 1996),
- szolonyec szikfoknövényzet (*Puccinellietum limosae* Magyar ex Soó, 1933),
- sziki erdőpusztra-rét (*Peucedano-Asteretum sedifolii* Soó, 1947 corr. Borhidi, 1996).

A Győr-Ménfőcsanak-Sopron megye szikes talajai közül a Fertő-tó környékén fellelhetők a legnagyobb kiterjedésűek és a leginkább kutatottabbak. A medence magyarországi részén kb. 1200 ha szikes terület van, ezek az ausztriai részen is folytatódhatnak, különösen az úgynevezett Seewinkel (Fertőzug) részen jelentős a mennyiségük.

A magyar részen a szikes területek elsősorban a tó déli partszegélyén egy viszonylag keskeny, kelet felé szélesedő sávban fordulnak elő, Fertőbozótól a Hansági főcsatornáig, továbbá Mexikópuszta és Lászlómajor környékén és a fertőhomoki mély fekvésű területeken.

A magyar részekre a szódás, szódás-szulfátos szolonycsák szikesedés a jellemző, nagyon kevés szolonycsák-szolonyec előfordulás mellett. Míg az

osztrák részen a szolonycsákok mellett szolonyeczek is előfordulnak.

A bemutatott három szikes terület közül a győri és a Fertő mentiben a jellemző szikes talajtípusok a szolonycsákok és a szolonycsák szolonyeczek (a Fertő osztrák részen szolonyeczek is vannak), az iváncs szikeseken pedig a szolonyeczek.

A Győr-Ménfőcsanak-Sopron megyei szikesek ritkaságuk folytán külön figyelmet érdemelnének, szikes növényzetükkel együtt. Az Iváncs disznólegelő néven ismert szikes területen érdemes volna a régi legelőerdő jelleget visszaállítani, ezáltal adva előnyt ennek a ritka formációnak a fennmaradását.

Fatömegszámítási táblázatok

16 évvel a 2. kiadás megjelenése után ismét kézhez vehetjük *Sopp László* fatömegszámítási táblázatait, ezúttal azonban némileg megújult tartalommal. A szerző megjegyzései, valamint a számítógép adta lehetőségek segítségével átvizsgálásra került a teljes adattartomány és megtörtént az adatok javítása és „simítása”, azaz az eredeti adatsorok indokolatlan szakadásait eltüntettük. A munkában *dr. Király László* és *dr. Fadgyas Kálmán* siettek segítségünkre, s végezték el a teljes adattartalom elemzését nagy szakértelemmel.

Az új kiadás bővebb és szűkebb is az előzőnél. Nem tartalmazza a fatermési táblákat, illetve az erdőállományra vonatkozó adatokat, mert ezek az elmúlt időszak kutatási eredményeinek köszönhetően több publikációban is megjelentek. Bővült viszont a könyv annyiban, hogy az eredeti 26 fajjal mellé

Gabnai Ernő, *Halupa Lajos* és *Somogyi Zoltán* jóvoltából bekerült az I-214 és az Agathe-F fatérfigat táblája, valamint az összes faj vékonyfa százalékos értékei és főbb átmérő-csoportokra bontva az alakmagasság-értékek. A könyv ajánlást ad arra is, hogy a számtalan hazai fajjal esetén a 28 fajra kidolgozott táblasorozat közül melyik alkalmazható.

A számítógépet használókra is gondoltak a szerzők: megadásra kerültek az összesfa, vastagfa és alakmagasság függvény alakjai és a szükséges paraméterek.

A harmadik átdolgozott kiadást, melyet *Kolozs László* szerkesztett, az ÁESZ jelenti meg az FVM Erdészeti Hivatal támogatásával. A könyv februártól hozzáférhető az Állami Erdészeti Szolgálat Igazgatóságain és Központjában, valamint Budapesten a LIBRI kijelölt könyvárúházaiban.

Csóka Péter